

Zas Latweefchu draugs.

1840. 11 Juhli.

28ta lappa.

Z a u n a s s i n n a s.

Is Peterburges. Arri pa Kreewu walsti, — flawehts Deews! — dauds schehlfirdigu zilweku atrohdahts, kas kristigâ prahtâ pahr nabbageem sinn apschelotees. Tâ ne fenn zitti kohpmanni Maslawâ sabeedrojahs, iknodeen labbi seelu pulku nabbagu ehdinahr. Tâ patt eefsch Zuhlas-pilsata weens kohpmannis, Malikow wahrâ, jau Stâ Mai eefahje preeksch nabbageem likt galdu klah, no labbas firds waldineeku preekschâ apsohlijees, ka pa trim mehnescheem weens pats 5000 nabbagus ehdinahsoht.

Is Berlihnes. Lai jel arri Latweefchi dabbu lassihet tohs rakstus, ko ne-laika Pruhfchu Rehniensch jau preeksch 13 gaddeem, us sawu nahwi fataifidamees, pats irr sarakstijis, saweem behrneem un zitteem raddeem tai paschâ stundâ par sinnu, kad winsch buhs aismidjis. Warr buht, ka lassitajs, tē redsedams, tã tik augstis lungs tik kristigi us nahwi fataifahs, mahzifees, sawâ kahrtâ arri tikpatt kristigi apkohpe sawu nammu. Rehniensch rakstija tã: "Tē mans beidsams wahrds! — Sawu muhschu pawaddiju eefsch ne-meera; bet manna zerriba bija eefsch Deewa. — Bes tawas swehtibas, ak Rungz, ne kas mums ne isdohsees! Pasueedsi man to arri preeksch scho darbu. — Kad schis mans beidsams wahrds manneem tohti mihloteem behrneem, mannam dahrgam laulatam draugam un zitteem mihleem raddeem preeksch azzim nahks, tad wairs winnu starpâ ne buhschu, bet jau no schahs pasauls aisgahjis. Lai winni tad, eeroudsidami tohs winneem labbi pasihstamus rakstus: "Peeminni tohs aismigguschus! — ar mihlestibu arri mannis peeminn. — Lai Deews man irr mihligs un schehlligs teefatajs, un lai usnemim mannu garru, ko es pawehlu winna rohkâs. Zeescham, Debbefu-Zehms, tawâs rohkâs es pawehlu sawu garru! Tur winnâ faulē tu muhs wiffus atkal saweddihs; ak faut jel tu muhs us to atrastu zeenigus, tawa mihla Dehla, muhsu Pestitaja, labbad. Amen. — Suh-ras un geuhcas behdas man pehz Deewa gudra prahta bija ja-pazeefsch, tã patt zaur to, ko man pascham likte notikt, sewischki preeksch 17 gaddeem man atraudams to, kas pasaulē man ta mihlaka un dahrgaka manta bija (prohti: ta ne-laika Rehneene) — kã zaur to, kas mannai mihlai tehwu-senmei tik geuhiti us-kritte. Bet, flawehts Deews muhschigi! winsch man turklah arri laimes, preeka un labba deesgan lizzis peedsihwoht. Tã sewischki gan bija laime seela, ko Deews

tannis gaddòs 1813, 14 un 15 pa to ar gohdu pabeigtu farru peeschfibre, zaur
 fo tehwu=semme ite là no jauna peedfimme. Un tas atkal irr teescham leels preeks
 un labbums, fo arri atraddu, ka manni mihti behrni isdewahs un man no firds
 mihtoja un zeenija, un ka Deews man tik nedohmajohr wehl firmam peewedde
 draugu, kam par gohdu te pehz skaidras pateefibas warru leezinahr, ka retti
 tahds pafaulè atrohdahs, kas ar tik firdsflaidru un ustizzigu mihlestitbu, là
 winsch, ohram peekerahs. — Tè wehl par pabeigu falku no firds: paldees
 wisseem teem zilwekeem, kas mannai semmei un man pascham irr kalpojufchi ar
 sinnu un ustizzamu prahru! — Tè arri wehl par pabeigu falku no firds: pal-
 dees wisseem, kas ar zeenischanu un ustizzibu man sewischli mihlestitbu parah-
 dijufchi! — Es peedohdu wisseem saweem eenaidneekem; arri teem, kas zaur
 naidigahm runnahm, raksteem woi zaur tihscheem melleem irr meklejufchi, mannu
 faufchu mihlestitbu, scho mannu wiffleelaku mantu, man atraut. (Slawehts Deews,
 ka teem retti ween isdewahs!)“ — — — — Manni gauschi mihtoti behrni
 gan irr tahdi, ka drohschi warru zerreht, ka winni bes mitreschanas dsihsees, zit-
 teem zilwekeem par labbu kustetees, un gohdigi, firdsflaidri un deewabihjigi dsih-
 wohr; jo tà ween warr panahr Deewa swehtibu, un schi patte zerriba man wehl
 nahwes stundàs firdi eepreezinahs. — Deews, pasargi to dahrgu tehwu=semmi! —
 Deews, pasargi muhsu namnu, taggad un allaschin! — Winsch lai tew, mans
 dehts, un tawu waldischanu apswehtti, tew pasneeds spehku un gudribu us scho,
 un dohd tew tairnus, ustizzamus padohma=dewejus un kalspus, un paklausigus
 appalschneekus. Amen! — Berlühne, 1mâ Dezbr. 1827. Fridrik Wilhelm.

Rà arrajs sawai tehwu semmei nohtes laikà baggatu dahwanu
 peemette.

Gan dascham muhsu lassitaju wehl buhs peeminna tas nemeera laiks, kad
 Sprantschu Keisers Napoleons tik labb' ar muhsu Keiseru, là arri ar zittu sem-
 ju waldineekeem karroja un, tà falkohr, weens pats wiffu pasauli gribbeja pah-
 waldihr. Ap to paschu laiku kahda deenà atrahr Estreikeru Keisera pilli kahds
 firms semneeks un pee Keisera klahr tizzis, us to tà runna: "Nugsti zeenigs wal-
 dineeks! meh's semneeki dabbujam dsirdehr, ka arri muhsu mihtai tehwu semmei
 mahjotees wirfù tas pats eenaidneeks, kas jau wiffu pasauli gribb' apgahst.
 Dsirdejam arri, ka juhs sawai walstei ne gribbohr uslikt ne kahdas nodohscha-
 nas preeksch' karrà, bet tik ween to peeneint, fo kas no labbas firds jums dah-
 winahs. Kad nu Deews scho gadd' muhsu druwas pusslihd's swehtijis, tad arri es
 kahdu masuminu fakrahjis, un jums te atrahru. To fazzijis, semneeks labbi leelu
 ahdas malku no labbatas iswell, un Keiseram preekschà us galda isbere tuhst-
 schus dukkatu. Keisers, pah' to baggatu dahwanu lohti brishnodamees, sem-
 neekam falka tà: "Mihtajs draugs, tas gan buhs pah' dauds! Kad tik jums pehzal
 tahs naudas ne paliks schehl! Semneeks: "Tad jau ne buhtu neffis schurp."
 Keisers: "Lohti preezajohs, ka arri juhs arraji sawu tehwu semmi tik warren!
 mihtojee. Tadeht jums firnigti pateizu par to mihtu dahwanu un fohlu to ih-
 stent un derrigi leera lik. Bet isreizeet man jel sawu wahrdu, ka to warru

gohdam pa awihsehm lift isstuddinacht? Semneeks: "Kam to waijag"? augsti zeenigs Keisers! — To ne gribbu." Keisers: "Luh! tawu kristigu prahru! bet tahda sinna awihses jums un juhsu behneem buhs par gohdu un arri wehl ziteus skubbinahs, tikpaet mihtohc sawu tehwu semmi." Semneeks: "Tahds gohds man ne tiht! Kam tad kreisai rohkai waijaga sinnaht, ko labba darrijuse?" Keisers: "Nu, lai arri ta paleek; tok man pascham juhs sawu wahrdu ne shepseet?" Semneeks: "Tomehr ne fazzischi." Keisers: "Bet to zeemu man gan pateifseet, fur dshwojeet?" Semneeks: "Arri to no mannis ne dabbuseet sinnaht. Taggad tik falku: Ur Deewu! Bet ja Deews man usturehs dshwu un wesselu, tad zitta gadda atkal atnahlschi." — To fazzijis un Keiseram peenahkamu gohdu nodewis, wezzitis eet prohjam. Bet raug', diwi pils fullaini us Keisera pawehleschanu dohdahs sheppeni tam pakkat, lai luhko no winna gudri isdabbuht, kas tam wahrds, moi kurrâ zeemâ winsch dshwojoht? Zee labbu strehki eet no pakkat. Bet us reis' weens no teem sheppen' aisteff semneekam preekschâ, nahk no ohtras puffes pretti un to usrunna itt kâ kahdu wezzu paschamamu: "Labdeen', wezzajs, ko tad juhs te darrait? Kâ fahjajs?" — Un ar rohku peeri dausidams, wehl falka ta: "I ka tu isputtetu! labbi irr us mehles galla, bet tomehr ne warru atminneht, kâ jums wahrds! I! jel pasakkajt paschi man to." Semneeks: "Luh!', to jau ne warru fazzijt; jo pats Keisers gribbeja sinnaht, un es winnam ne teizu." — Te nu bij' wissa gudriba! Ohtres fullainis wehl gribb wezzitim pakkat lihst lihds pascham mahjahm, bet schis allasch atskattidamees, to manna un atgreesdamees to ta usrunna: "Nihstajs lungs! juhs redseet, ka es esmu semneeks; mannim ne waijag' fullaina, kas pakkat stai ga. Un ja juhs arri no teefas man gribbat palikt par fullaini, tad jau preeksch-laitâ falku, ka jums lohga deenas pee mannis ne buhs." Tad wehl tabaka dohsti iswelk, dohd pakkat-gahsejam noschnauktees un falka; "Wessel!"

— 8 — n.

* Deews muhsu glahbeis.

Brenzs, muishas puisis, bij gahjis meschâ, aweeksnus lassihc. Kad winsch atkal us mahjahm aigahje, tad leela wehtra pazehlahs; leetus ta kâ ar spanneem sahze gahstees, pehrkons breefmigi ruhze, un sibbinus mette. Brenzs, gauschi bihdamees, glahbahs zaurâ ohsola-lohkâ, kas ne tahlu no zekka; jo winsch ne sinnoja, ka sibbins wisswaitak labprahc eespeere kuplôs un augstôs kohlôs.

Us reis winsch dsirdeja balsi, kas sauze: Brenz! Brenz! isnahj' jel schigli ahra! Brenzs islehze — un gan driht tai paschâ azzumieklî sibbins eespehere kohkâ, un pehrkons turklahr breefmigi rihbeja. Semme trihzeja appalsch bailiga puischa kahjahm, un winsch dohmaja, paschâ ugguni effoht. Bec winnam ne kas ne kaiteja, un, rohkas pazehlis, fazzija: schi balsi teescham nahze no debbesim! Tu, schehligs Deews, man effi glahbis!

Bet ta parti balsi wehl reisi sauze: Brenz! Brenz! moi ne dsirdi? — Swescha semneeze sauze, un Brenzs us winnu aistezzeja, fazzidams: te esmu! ko gribbi? — Semneeze fazzija: tewi ne esmu saukuse, bet sawu masu Brenzi. Tas tur pee uppes bija, juhkas gannidams, un winsch te kaut fur buhs pasch-

pees. Es winnu gribbeju aiswest us mahjahm. Bet lush'! tur jau nahf ahra no krahmeem!

Muischas Brenzs nu stafstija, ka winnas balsi effoht turrejis par balsi no paschahm debbesim. Bet semneeze fazzija: ak, behrns mihtais! tatschu tewim ja pateiz Deewam par to, lai schi balsi arri irr nahkuse no nabbagas feewinas muttes. Jo no Deewa ween tas nahzis, ka man tewi bija faukt pee wahnda, faut ne fo ne sunnaju par tewi? — Teefa gan — ta Brenzs fazzija, affarahm pahr waigu birstoht — teefa gan; Deews ar juhfu saufschanu manni gan isglahbis; bet tomehr paligs bija no debbesim!

Bes sinnas ne noteek ne kas,
Deews darra to pehz sawas gudribas.

S i n n a.

Kas tee tahbi raksti, kas pa pirmu puffgaddu atrohbaht Latweeschu drauga pa waddoni jeb peelikkuma woi arri tannis lappas, fo us lihdsigu wihti likkufchi drikkelt? — Irraid schee: Zil spehzigu irr Deewa wahrdi ir paganu semmes. — Sinnas pahr bihbeles-beedribahm Widsemme. — Dseefma: Deewa wahrdu mihtotajs. — Tizzigas dohs mas pahr daschadahm leetahm; 6 baxi. — Ra weens gaudens zilweks Karotonga fallä pehz Deewa atsihschenu irr dsinnees. — Kas tee tahdi sweschi wahrdi, fo woi lassa Deewa rakstos, woi dsind pee Deewa falschschanas? diwas dallas. — Dseefma: Glaswehts lai irr Deews, tas Kungs! — Missionara dseefma. — Sinna no Londones, ta Sandwig:fallas tizzibu eemahzoht Sprantschi ar leeleem gabbaleem. — Sinnas pahr tahm swehtdeenahm un swehtku deenahm, kas Luttera basnizäs tohp swehtitas; un proht ti: pahr gawenu-laitu, leelu luhgshanas deenu, Kristus eedsimschanas deenu, fallu zetortdeenu, leelu peektdeenu, leeldeenu, Jesus debbes usnemschanas deenu, waffaras swehtkeem un Jahna deenu. — Biheles mihtotaja. — Apputtejusi bihele. — Sataifschanas wahrdi, deewaldneekem par labbu farakstii; diwas dallas. — Luhgshana, fo wezzos laifos zitti kristiti pa stundahm skaitijufchi woi gawenu laifa, woi zeeschana, woi zitra tahda laifa. — Ra Wahsemme tas usetzams Deewa wihrs Martin Lutters atfal to kristigu tizzibu fahzis fluddinahi flaidru; 4 dallas. — Sinna no Erganes draudfes pahr jauna ehrgeta eeswehtschenu un biheles-beedribas-pekten faeschenu. — Diwas lihdsibas: "Zas wiffdahrgotajs tihums" un: "Sapnis." — Dseefma gawenu laifa jeb leela peektdeend. — Zitta gawenu dseefma. — Pee mirreja gultas; ta patt arr' pee kappä ja dseed. — Dseefma: Zaur Jesus bruhzehm mehß effam dseedinati. — Deewabihjiga zilweka luhgshana; dseefma. — Swehtdeenas darbs. — Sinna no Nuhjenes pahr bihbeles-beedribas festu faeschenu. — Sinna no Pruhschu semmes pahr jaunu behrnu, kam firds gauschi us Deewu neschas. — Ra mihtigas irr tawas mahjas-weetas, Kungs Zebaoth! Stahst. — Ir paganu semme behrni mihtlo sawus wezzakus. — Diwas lihdsibas. — Spreddikis, fo Jahna-deena Tirses bihbeles swehtkos basnizä fluddinaja. — Ro Martin Luters pahr swehtkeem desmits Deewa haufteem mahjijis; un prohti pahr imu, ztru, zschu un 4tu haufli. — Kam ilgafahs pehz muhschibas. Dseefma. — Zs Dahwida pirmas dseefmas, ar meldises raksteem. — Ra Dleenderu semme wezzos laifos tas gohdawihrs Gilles Tillemannis preeksch Luttera tizzibas nahwi iszeetis. — Trihs zekineeki. Lihdsiba. — Saldats atgreeschahs, bihbeli lasoht. — Wezzehwu sakkami wahrdi.

Preekschaja lappä stas fleijas gallä drikketajs missejabs; wajjadseja tur un 7tas fleijas eefahkuma tohs wahrdus ta falikt: "bes tulla west us Nihgu, keepaju un wiffahm zittahm ohschahm."

Brihw drikkelt. No juhmalas-gubbernementu augkas waldschanas puffed

Dr. C. E. Napier sky.